МУЗИКАНТИТЕ

Почти целия ми живот мина в музиката...
Аз съм разплаквал хората в София. Кокарешков казваше:
"Аз не искам диви зурни. Аз искам твойта зурна да ми свири!"
Шеин Куртов

В етномузикологията от десетилетия е утвърден антропологическият подход към музиката. Изследователският интерес все по-активно се насочва от музиката като структура към музиката като събитие в човешкия живот (Ломакс). Нарастващият интерес към проблеми като биологически аспекти на правене на музиката не се интерпретира като биологичен детерминизъм, а като приближаване до разбирането за взаимодействие между човешката биология и музикалните култури, за по-дълбоко вникване във връзките между правенето и изпълнението на музика, и човешките култури [Blacking, 1992:307]. Твърди се, че "първичен предмет" в изследването на музиката е човекът, че вън от него нито инструментът, нито музиката имат смисъл. Човекът като осъзнаващ и управляващ своята активност субект на действия прави, възприема и съхранява в паметта си музика като преобразуване на жестовете на своето тяло. Музикалният инструмент е трансформатор на човешките жестове-движения в музикални жестове [Белявский, 1987:106].

Съвсем естествено е един от акцентите (ако не и основният) в изследването на зурнаджийската музика в Югозападна България да бъде поставен върху музикантите – свирачите-зурнаджии. В книгата изследователските интерпретации до голяма степен следват мисълта и речта на свирача, проблематизират неговата гледна точка. Когато чрез разкази на зурнаджии се представят обреди и празници на всички общности, на които те свирят, се постига ново познание за тях. Един пример: член на определена етническа и етноконфесионална група трудно би могъл да даде информация за обредността, празничността, музиката и танците на другите. Зурнаджиите го правят като професионалисти, посредници между традициите на едни и други общности, селища и региони. В книгата музикантът за другите, потребителите на музиката; музикантът за себе си и своята музикантска гилдия се превръща в обект на такъв подход, който разглежда зурнаджията в аспект на социални статуси, роли и професионализъм, в координатната система от пространствена обществена реализация и темпорално ситуиране в жизнения цикъл.

СОЦИАЛЕН СТАТУС НА ЗУРНАДЖИИТЕ. ПРОФЕСИОНАЛИЗМЪТ

Кой свири на зурна? Свирачите зурнаджии са особена група сред традиционните музиканти в България. Те имат специфичен статус и специфични роли в обществото, образуват обособена група, която има свои професионални, етнически, полови, възрастови характеристики. Анализът на тези характеристики очертава социалния статус на зурнаджиите – вътрешно, в рамките на професионалната общност и външно, в рамките на обществото.

Етнически характеристики

Интервюираните музиканти са единодушни, че "само турски цигани свирят на зурни": "От християнските цигани няма зурнаджии. От турските цигани има